

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) v zmysle § 135 ods. 6 zákona č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 106/2018 Z. z.“) ako orgán trhového dohľadu nad dodržiavaním povinností hospodárskych subjektov, ktoré uvádzajú alebo sprístupňujú na trhu vozidlá, ich systémy, komponenty a samostatné technické jednotky, uskutočnila v mesiacoch júl a august 2019 celoslovenskú kontrolnú akciu ochranných prilieb pre vodičov a spolucestujúcich na motocykloch a mopedoch (ďalej len „ochranné prilby“).

Cieľom kontrolnej akcie bolo preverenie dodržiavania povinností hospodárskych subjektov, ktorí uvádzajú alebo sprístupňujú na trhu ochranné prilby a ich chrániče pre vodičov a cestujúcich na motocykloch a mopedoch v zmysle zákona č. 106/2018 Z. z. a predpisu Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov č. 22 verzie zmien 05 o jednotnom ustanovení pre homologizáciu ochranných prilieb a ich chráničov pre vodičov na motocykloch a mopedoch (ďalej len „EHK OSN č. 22/05“).

Predmetom kontroly boli:

- ochranné prilby bez chrániča,
- ochranné prilby, u ktorých chránič tvorí integrálnu časť prilby,
- samostatné chrániče pre ochranné prilby.

Ochranné prilby a chrániče pre vodičov a spolucestujúcich na motocykloch sú v zmysle zákona č. 106/2018 Z. z. označené ako **samostatné technické jednotky**.

Objektom kontrolnej akcie boli právnické a fyzické osoby - podnikatelia, ktorí uvádzajú, sprístupňujú a uskutočňujú predaj ochranných prilieb.

Obsahom kontroly bola vizuálna kontrola povinného značenia, sprievodnej dokumentácie, návodov na používanie a kontrola technických požiadaviek zameraných na bezpečnosť ochranných prilieb.

Hospodársky subjekt môže v zmysle § 22 ods. 4 písm. b) zákona č. 106/2018 Z. z. uviesť alebo sprístupniť na trhu SR samostatnú technickú jednotku, len ak má udelené typové schválenie podľa požiadaviek predpisu EHK OSN č. 22/05.

Kontrola plnenia povinností hospodárskych subjektov bola zameraná na dodržiavanie povinností podľa § 22 ods. 6 zákona č. 106/2018 Z. z.:

- preukázať orgánu dohľadu, že samostatná technická jednotka má udelené typové schválenie,
- preukázať orgánu dohľadu, že samostatná technická jednotka je opatrená značkou typového schválenia EÚ,
- na vyžiadanie orgánu dohľadu predložiť kópiu typového schválenia,
- pravdivo a úplne informovať v sprievodnej dokumentácii o vlastnostiach samostatnej technickej jednotky.

Povinné a nezmazateľné označenie na prilbe a chráničoch podľa EHK OSN č. 22/05:

- značka typového schválenia - homologizačná značka,
- obchodný názov alebo obchodná značka,
- identifikácia rozmeru prilby,
- ak má prilba dolný kryt tváre, ktorý nechráni bradu pred nárazom,
- ak je chránič vhodný len na denné použitie (symbolom),
- hmotnosť prilby so všetkým príslušenstvom na najbližších 50g,

- životnosť prilby.

Informácie pre užívateľov:

Všetky informácie pre užívateľov prilieb, ktoré sú v priamej ponuke spotrebiteľovi, musia byť v kodifikovanej podobe štátneho jazyka. V zmysle predpisu EHK OSN č. 22/05, každá prilba/chránič musia byť opatrené nasledujúcimi povinnými informáciami pre užívateľov:

1) na štítku, ktorý je upevnený priamo na prilbe:

- „Pre dostatočnú ochranu musí táto prilba tesne sadnúť a byť bezpečne pripevnená. Každá prilba, ktorá bola vystavená silnému nárazu, musí byť nahradená.“
- V prípade, že uhľovodíky, čistiace kvapaliny, farby, pretlače alebo iné cudzie látky môžu nepriaznivo ovplyvniť materiál plášt'a, musí byť na separátnom štítku upozornenie: „Pozor! – Nepoužívať na túto prilbu farby, benzín a iné rozpúšťadlá!“

2) v návode na použitie alebo na štítku, ktorý nemusí byť trvalo upevnený na prilbe/chrániči:

- typy chráničov, ktoré boli homologizované pre daný typ prilby,
- typy prilieb, pre ktoré sú dané chrániče určené,
- inštrukcie na skladovanie a udržiavanie,
- inštrukcie na čistenia a návod na použitie, vrátane upozornenia týkajúceho sa nebezpečenstva pri použití nevhodného prípravku na čistenie a pod.

Obsahom kontroly boli aj všeobecne záväzné povinnosti hospodárskych subjektov pri predaji tovaru, najmä v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Výsledky kontrolnej akcie

V sledovanom období vykonali inšpektori SOI na celom území Slovenskej republiky kontrolu v **59 prevádzkových jednotkách** (ďalej len „PJ“), z toho v 4 e-shopoch. Všetky prevádzkové jednotky boli v pozícii distribútora. Nedostatky boli zistené v 22 tzv. kamenných PJ, čo predstavuje 40% a v 3 e-shopoch, čo predstavuje až 75% z celkového počtu kontrolovaných subjektov.

Spolu bolo vizuálne skontrolovaných 458 ks prilieb, 262 chráničov, ktoré tvorili integrálnu časť prilby a 2 samostatne predávané chrániče. Nedostatky boli zistené na 65 prilbách, 19 chráničoch integrovaných na prilbe a oboch samostatne predávaných chráničoch. Prehľad skontrolovaných výrobkov, výrobkov s nedostatkom a ich hodnotou je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

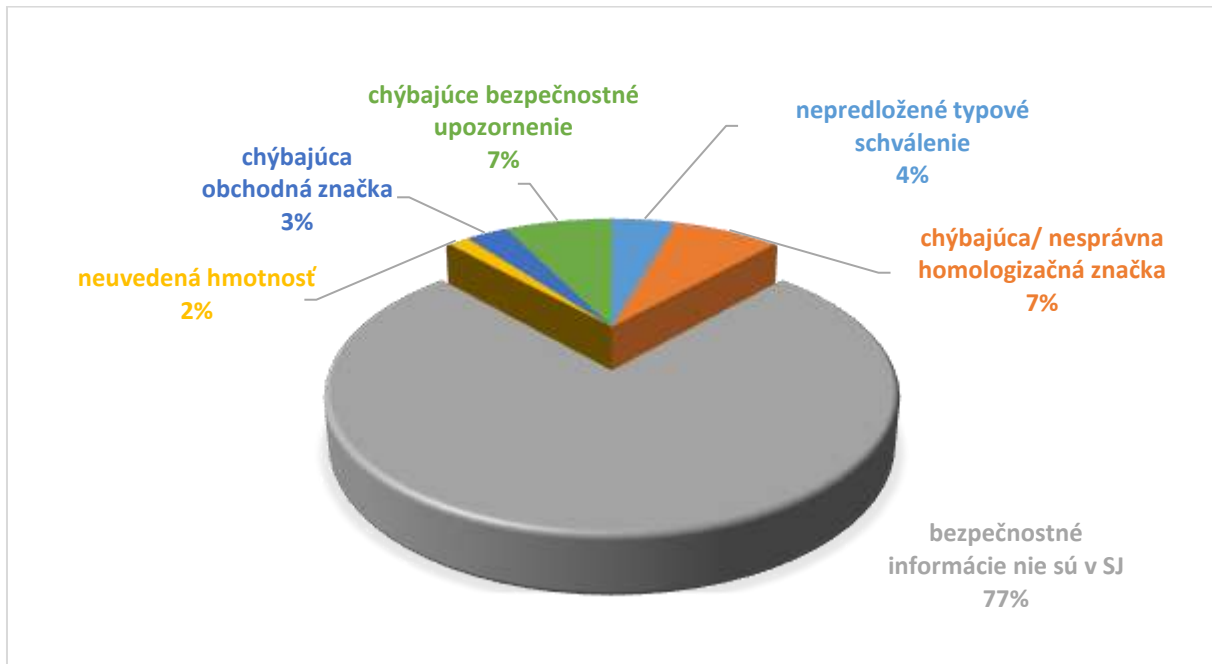
Tabuľka č. 1

Celkový prehľad skontrolovaných výrobkov a výrobkov s nedostatkom					
	skontrolované (ks)	hodnota (€)	s nedostatkom (ks)	hodnota (€)	%
prilby	458	125 085,17	65	25 911,12	14,2
chrániče na prilbách	262		19		7,25
samostatné chrániče	2	83,95	2	83,95	100

Najpočetnejšie nedostatky boli zistené v oblasti informačných povinností a povinností uvádzať bezpečnostné upozornenia v kodifikovanej podobe štátneho jazyka. Tieto nedostatky spolu tvorili 84 % celkovo zistených nedostatkov. V týchto prípadoch boli uložené opatrenia

v zmysle § 6 ods. 1 písm. b) bod 1 zákona č. 128/2002 o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa, ktorými bolo zakázané sprístupňovanie týchto výrobkov na trhu do odstránenia nedostatku. 6 ochranných prilieb a 3 chrániče boli bez označenia typového schválenia podľa EHK OSN č. 22/05 alebo k nim nebolo predložené typové schválenie. V 4 prípadoch išlo o ochranné prilby, ktoré boli schválené podľa americkej normy DOT. V týchto prípadoch inšpektori uložili obmedzujúce opatrenia zákazu sprístupňovania na trhu SR do odstránenia nedostatku.

Graf č. 1 Grafické znázornenie nedostatkov zistených pri vizuálnej kontrole ochranných prilieb a ich chráničov

Kontrola typového schválenia bola vykonaná pri ochranných prilbách, u ktorých sa pri vizuálnej kontrole zistili nedostatky povinného značenia a odobratých vzorkách. Hospodársky subjekt má v zmysle § 22 ods. 6 písm. a) zákona č. 106/2018 Z. z. povinnosť predložiť orgánu dohľadu osvedčenie o typovom schválení vydané typovým schvaľovacím orgánom na výrobky, ktoré má v ponuke. Pri kontrole inšpektori zistili, že v jednom prípade nebolo osvedčenie o typovom schválení predložené vôbec a v jednom prípade išlo o falošné osvedčenie o typovom schválení. V oboch prípadoch boli uložené obmedzujúce opatrenia zákazu sprístupňovania na trhu SR. U ostatných hospodárskych subjektov, ktoré boli vyzvané na predloženie osvedčenia o typovom schválení nedostatky neboli zistené.

Súčasťou kontrolnej akcie bola aj kontrola dodržiavania podmienok predaja vyplývajúcich zo všeobecne záväzných predpisov. V 6 PJ, čo predstavuje 10,2 % z celkového počtu PJ, boli zistené nedostatky v označovaní PJ a zodpovednej osoby, označení tovaru cenou, umiestnení reklamačného poriadku a sprístupnení informácie o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov. Klamlivé konanie bolo zistené v e-shope, ktorý informoval spotrebiteľa o termíne dodania tovaru do 3 – 5 dní a inšpektori boli následne e-mailom informovaní o dodávke tovaru v priebehu 3 – 5 týždňov. Špecifikácia nedostatkov je uvedená v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 2

porušenie všeobecne záväzných povinností	počet prevádzkových jednotiek
spolu	6 PJ
z toho*:	
označenie PJ a zodpovednej osoby	2 PJ
označovanie cenou	1 PJ
reklamačný poriadok	2 PJ
informácia o alternatívnom riešení sporov	2 PJ
klamlivé konanie	1 PJ

*Poznámka: V niektorých PJ boli zistené viaceré nedostatky.

Na overenie bezpečnostných požiadaviek ochranných prilieb v zmysle EHK OSN č.22/05 bolo odobratých celkom 6 vzoriek z priamej ponuky pre spotrebiteľa. 3 vzorky boli odobraté v tzv. kamenných PJ a 3 vzorky v e-shopoch.

Z požiadaviek predpisu EHK OSH č. 22/05 boli odskúšané niektoré články a to na kondicionovanie na vyššiu a nižšiu teplotu spojenú s nárazovou skúškou na dvoch druhoch kovadliny. Súčasne bola v laboratóriu vykonaná aj kontrola správnosti povinného značenia a informácií v sprievodnej dokumentácii a informačných povinností pre užívateľov. Skúšky vykonávala poverená skúšobňa DEKRA CZ, a. s.

Skúšaním a kontrolou odobratých vzoriek boli zistené nasledujúce nedostatky:

- 1 výrobok nevyhovel bezpečnostným požiadavkám – je nebezpečným výrobkom s vážnym rizikom,
- 1 výrobok nemal typové schválenie,
- 1 výrobok nemal vôbec bezpečnostné pokyny na prilbe,
- 1 výrobok nemal informácie a návod na používanie v slovenskom jazyku,
- 1 výrobok nemal informáciu o životnosti prilby,
- 1 výrobok nemal obchodnú značku na chrániči,
- 5 výrobkov nemalo bezpečnostné pokyny v slovenskom jazyku na prilbe.

Nebezpečná ochranná prilba, ktorá nevyhovela v nárazovej skúške, bude po došetrení v celom distribučnom reťazci zverejnená aj v zozname nebezpečných výrobkov na internetovej stránke SOI a v systéme RAPEX.

Záver

SOI ako orgán dohľadu nad trhom uskutočnila prvý krát kontrolnú akciu zameranú na kontrolu ochranných prilieb pre vodičov a spolucestujúcich na motocykloch a mopedoch. Cieľom bolo zmonitorovať súčasný stav dodržiavanie povinností hospodárskych subjektov, ktorí uvádzajú, sprístupňujú na trhu SR ochranné prilby pre vodičov a spolucestujúcich na motocykloch a mopedoch a overiť ich technické vlastnosti podľa požiadaviek predpisu EHK OSN č. 22/05. Ochranné prilby majú priamy vplyv na bezpečnosť ich používateľov, pretože v prípade dopravnej nehody je to ochranný prvok, ktorý môže zachrániť život cestujúcich na motocykli alebo minimálne zabrániť fatálnemu poškodeniu zdravia.

Inšpektori SOI sa sústredili hlavne na vizuálnu kontrolu značenia, kontrolu typového schválenia a v 6 prípadoch odobrali vzorku ochranných prilieb, na ktorých bola vykonaná nárazová skúška v zmysle predpisu EHK OSN č. 22/05.

Z celkového počtu 458 kontrolovaných prilieb bolo zistených 65 s nedostatkom, čo predstavuje 14,25 %. Najčastejšie zisteným nedostatkom (84 %) bolo nedodržovanie informačných povinností v oblasti poskytovania bezpečnostných pokynov pre užívateľov v slovenskom jazyku. Všetky odobraté vzorky (100%) mali tento nedostatok. Kontrolou bolo tiež zistené, že na trhu SR sú v ponuke prilby, ktoré nie sú homologizované podľa predpisu EHK OSN č. 22/05 ale označené americkou značkou DOT. Na všetky tieto výrobky bolo v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 128/2002 Z. z. uložené opatrenie zákazu sprístupňovania na trhu SR.

Jedna zo vzoriek nevyhovela bezpečnostným požiadavkám v nárazovej skúške, u ktorej nastalo prekročením limitu zrýchlenia meraného v ťažisku hlavy a kritériám zranenia hlavy, ktoré môžu viesť k ťažkým poraniam hlavy s následkom smrti. Týmto ochranná prilba vôbec neplní svoju ochrannú funkciu.

Početnosť a charakter negatívnych zistení, hlavne v oblasti informácií pre užívateľov, poukazuje na opodstatnenosť kontrolnej akcie, ktorú uskutočnila SOI po prvý krát a SOI bude tejto komodite venovať zvýšenú pozornosť aj v nasledujúcom období.

Opatrenia

1. Z každej vykonanej kontroly boli inšpektormi SOI spísané inšpekčné záznamy a pri zistení nedostatkov uložené záväzné pokyny na ich odstránenie.
2. Inšpektori uložili opatrenia v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 128/2002 Z. z., ktorými zakázali do vykonania nápravy dodávku a predaj 65 druhov ochranných prilieb a 2 druhy samostatne predajných chráničov v celkovej hodnote 26 354 € z nasledujúcich dôvodov:
 - 5 druhov ochranných prilieb nebolo typovo schválených podľa EHK OSN č. 22/05
 - 62 druhov výrobkov malo nedostatky v časti informácií pre užívateľov.
3. V prípade zisteného 1 nebezpečného výrobku boli uložené opatrenia na ochranu trhu – zákaz predaja a distribúcie, stiahnutie nebezpečného výrobku z trhu a povinnosti informovať spotrebiteľov o tomto nebezpečnom výrobku, vrátane možnosti vrátenia kúpnej ceny výrobku.
4. 1 nebezpečný výrobok ochrannej prilby bude zverejnený na webovej stránke SOI a v systéme RAPEX spolu s opatreniami, ktoré boli prijaté na zabezpečenie ochrany spotrebiteľa na trhu po ukončení šetrenia v celom distribučnom reťazci.
5. SOI pred uložením obmedzujúcich opatrení na ochranu trhu, v zmysle čl. 21 Nariadenia EP a Rady č. 765/2008, informovala príslušné 3 hospodárske subjekty so sídlom v EÚ uvedené na výrobkoch o zámere ich uložiť.
6. SOI informovala v zmysle § 153 ods. 3 zákona 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke, 3 typové schvaľovacie úrady, ktoré udelili typové schválenie o nebezpečnom výrobku aj o výrobkoch, ktoré neboli v súlade s predpisom EHK OSN č. 22/05.
7. V 6 prevádzkových jednotkách boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov súvisiacich s dodržiavaním všeobecne záväzných predpisov pri predaji tovaru.